

СКЛЯР А. В.,
аспірант Дипломатичної академії
України при МЗС України

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ЯК ПРИКЛАД АСИМЕТРИЧНОСТІ ВЗАЄМИН У ДВОСТОРОННІХ ВІДНОСИНАХ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РУМУНІЄЮ

Забезпечення прав національних меншин належить до переліку актуальних тем порядку денного українсько-румунських відносин і наразі є найбільш чутливим питанням у контексті взаємозв'язків обох держав.

Адекватне забезпечення культурних, освітніх, інформаційних та інших потреб етнічних меншин має досягатися завдяки двостороннім зусиллям.

Однак нині між Україною та Румунією існує асиметрія відносин по лінії гарантування прав національних меншин, що виявляється в неналежному виконанні своїх зобов'язань румунською стороною. У статті проаналізовано наявні статистичні дані щодо забезпечення прав як української меншини в Румунії, так і румунської меншини в Україні, а також визначено найбільш характерні ознаки сучасного стану відносин між сусідніми країнами в цьому питанні.

Ключові слова: національні меншини, румунська меншина, українці Румунії, українська мова.

Міжнаціональні стосунки є однією з найбільш складних проблем, що безпосередньо стосуються як організації державного і суспільного життя всередині кожної багатонаціональної країни, так і її зовнішніх зв'язків. Прогнозування і розвиток міжнаціональних відносин та, головним чином, запобігання конфліктів на етнічному ґрунті – актуальні завдання для будь-якої держави.

Як свідчить світова й європейська практика, забезпечення прав національних меншин може бути належним чином гарантоване за умови ефективної взаємодії міжнародного та внутрішнього державного права, норми яких покликані виконувати властиву їм функцію забезпечення захисту прав меншин, розв'язання конфліктів мирним шляхом тощо.

Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин (*прийнята резолюцією 47/135 Генеральної Асамблеї ООН від 18.12.2009 року*) покладає на держави обов'язок захищати самобутність національних чи етнічних, культурних, релігійних та мовних меншин на територіях їх існування та створювати умови для розвитку такої самобутності¹. Особи, що належать до національ-

них чи етнічних, релігійних та мовних меншин, мають право користуватися досягненнями власної культури, сповідувати свою релігію та проводити релігійні обряди, а також користуватися своєю мовою у приватному житті та публічно вільно, без втручання чи дискримінації у будь-якій формі. Відтак, держави проживання мають вживати необхідних заходів для забезпечення повного та ефективного здійснення ними своїх прав і свобод без будь-якої дискримінації, на підставі повної рівності перед законом.

Україна – поліетнічна, багатокультурна держава, яка, до того ж, вирізняється своїм мовним розмаїттям. За даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року, в Україні нараховується 37,5 млн українців та 10,9 млн представників понад 130 національностей². Національні меншини в Україні розселені як дисперсно, так і мають компактні поселення. Зокрема, в Одеській області проживає переважна більшість гагаузів і молдован, у Закарпатській – угорців та словаків, у Донецькій – греків, у Житомирській – поляків, в Автономній Республіці Крим – кримських татар.

У цьому зв'язку Україна як на міжнародному/двосторонньому, так і на державному рівнях вибудовує відповідні стосунки з національними меншинами та з країнами їхнього походження. Свою нормативно-правову базу в сфері міжнаціональних відносин Українська держава формує з врахуванням положень основних міжнародних актів. Зокрема, у вересні 1995 року Україна підписала Рамкову конвенцію про захист національних меншин (*ратифікований Верховною Радою України 09.12.1997 року*).

Наступним кроком до впровадження міжнародних стандартів у сфері забезпечення прав національних меншин стало прийняття в травні 2003 року Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин».

На внутрішньодержавному рівні права громадян – представників різних національностей, а також гарантії цих прав, зафіксовані в Декларації прав національностей України, Конституції України, базовому Законі «Про національні меншини в Україні», в «Концепції розвитку культур національних меншин України», інших нормативних актах.

Зокрема, статтею 1 Закону України «Про національні меншини в Україні» визначено, що держава «*гарантує громадянам республіки незалежно від їх національного походження рівні політичні, соціальні, економічні та культурні права і свободи, підтримує розвиток національної самосвідомості й самовиявлення*»³. Конституцією України гарантується право на «*навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства*», рівно як і право на «*вільний розвиток, використання і захист мов національних меншин України*»⁴.

Враховуючи специфічність питання захисту інтересів національних меншин у контексті двосторонніх взаємин, особливо чутливою є ця тема у відносинах України з сусідніми державами. І хоча об'єктивно питання захисту прав національних меншин являє собою комплекс надзвичайно делікатних аспектів, що потребують постійної уваги з боку обох залучених держав, виключною претензійністю та гостротою вирізняються стосунки з даного питання між Україною та сусідньою Румунією.

Відносини України і Румунії у сфері забезпечення прав національних меншин обох держав регулюються широкою нормативно-правовою базою, яка включає низку міждержавних актів відповідного спрямування. Основа співробітництва у цій сфері регламентується статтею 13 Договору про відносини добросусідства та співробітництва між Україною та Румунією від 02.06.1997 року, в якій зазначено: «*з метою захисту етнічної, культурної, мовної та релігійної ідентичності національних меншин сторони будуть застосовувати міжнародні норми і стандарти, що визначають права осіб, які належать до національних меншин*». Документ встановлює, що обидві держави «*будуть поважати право осіб, які належать до національних меншин, мати доступ до інформації та засобів масової інформації рідною мовою, а також вільно обмінюватись та розповсюджувати інформацію*»⁵.

Для забезпечення прав національних меншин діють Змішана українсько-румунська міжурядова комісія з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин, та Робоча група Комітету співробітництва з питань культури, освіти, національних меншин та громадської інформації у складі Українсько-Румунської Спільної Президентської Комісії.

У 2006 році за взаємною домовленістю української та румунської сторін був започаткований спільний українсько-румунський моніторинг стану забезпечення прав осіб, які належать до української національної меншини в Румунії, та осіб, які належать до румунської національної меншини в Україні, за участю експертів ОБСЄ та Ради Європи. Метою цієї ініціативи є вивчення реального становища та потреб українців у Румунії та румунів в Україні, а також визначення конкретних кроків у напрямку вирішення існуючих проблем.

Незважаючи на те, що Україна та Румунія спромоглися досягти певних компромісів та юридично закріпити досягнуті домовленості, питання національних меншин і нині залишається досить специфічною темою порядку денного двосторонніх відносин.

Доводиться констатувати, що з боку Румунії це питання отримує додаткової гостроти завдяки упередженню його тлумаченню і перманентному критичному оцінюванню дій України щодо

захисту *«інтересів румунської громади України»*. Останнім часом подібні тенденції поряд із емоційними закидами про нібито виключний характер неналежного поводження саме з етнічними румунами на українських територіях стали ознакою «гарного тону» для офіційних осіб та експертного кола Румунії.

Активно залучаються до обговорення цього питання представники радикально налаштованих етнічних румун України, які через друковані та інші засоби масової інформації тиражують переважно недостовірну й упереджену інформацію щодо ситуації з румунською меншиною в місцях її компактного проживання в Україні.

Однак занепокоєння має викликати той факт, що подібні висловлювання стали звичним явищем для високопосадовців сусідньої держави. Нині МЗС Румунії формулює питання співробітництва у галузі забезпечення прав національних меншин не інакше як «проблему румунської меншини в Україні». В свою чергу Президент Румунії Т. Басеску зауважує, що Україна, на його думку, має іншу *«шкалу цінностей» в питанні поводження з національними меншинами», і щиро жалкує з того приводу, що «не розуміє причини, через яку Україна проводить політику «націоналізації меншин»*. При цьому він неодноразово висловлює припущення про існування *«труднощів, які зустрічає румунська сторона в питанні підтримки румунів, що проживають в Україні»*⁶.

Т. Басеску говорить і про необхідність мобілізації зусиль міжнародної спільноти, якщо Україна, зокрема, і надалі *«не поважатиме права румунської молоді на навчання румунською мовою, а також на збереження мови й культури»*⁷.

Постійно порушуючи питання про невідповідне ставлення з боку офіційного Києва до питання забезпечення прав румунської меншини, румунська сторона відверто ігнорує той факт, що й сама Румунія має належним чином гарантувати та реалізувати відповідні права української меншини. Адже, згідно зі статтею 6 Конституції Румунії, *«держава визнає і гарантує право осіб, які належать до національних меншин, на збереження, розвиток і забезпечення своєї ідентичності за етнічною, культурною, мовною та релігійною ознакою»*⁸.

З метою адекватної та об'єктивної оцінки поточного стану забезпечення прав національних меншин в Україні та Румунії спробуємо розглянути та порівняти наявну статистичну інформацію.

За даними загальнонаціонального перепису, проведеного офіційним Бухарестом 2002 року, в Румунії проживає 61,4 тис. етнічних українців. Всеукраїнським переписом населення 2001 року було встановлено, що в Україні налічується 151,0 тис. етнічних румунів.

Таким чином, згідно з офіційними даними, українська національна меншина Румунії і румунська національна меншина в Україні склада-

ють в обох країнах 0,3 % від загальної кількості населення.

Однак на цьому схожість ситуацій завершується. Румунія з метою привернення уваги до становища власне румунської національної меншини в Україні вдається до свідомого перекручування даних про кількість етнічних румунів в Україні. За інформацією румунської сторони, в Україні проживає більше 400 тис. румунів, які потребують належної уваги з боку офіційного Києва. При цьому сусідня держава арифметично складає кількість румунів (151,0 тис. осіб) та молдаван (258,6 тис. осіб), які в офіційних статистичних джерелах Румунії з питань національної політики іменуються «бессарабцями»⁹. Один цей факт надає чимало інформації для роздумів, зокрема щодо сутності державної політики Румунії стосовно нацменшин.

Факти щодо основних напрямків задоволення потреб української та румунської національних меншин в обох країнах також підтверджують неспівмірність зусиль, яких вживають обидві країни в контексті забезпечення прав національних меншин.

Почати варто з того, що інтереси румунської меншини в Україні представляють 19 громадських організацій відповідного спрямування, одна з яких – «Християнсько-демократичний альянс румунів України» – має всеукраїнський статус. Більшість таких товариств співпрацює з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, бере участь у культурно-масових та інших заходах, підтримує зв'язки з владними структурами та громадськими організаціями Румунії.

У Румунії діє лише одна офіційно визнана й зареєстрована українська організація – Союз Українців Румунії, яка не представлена в державних органах і не має розгалуженої системи територіальних представництв¹⁰.

Для реалізації освітніх/мовних потреб румунської національної меншини в Україні функціонує 92 державних загальноосвітніх навчальних заклади (з румунською мовою викладання), в яких здобувають освіту близько 20 тис. учнів. Крім того, існує низка змішаних загальноосвітніх закладів, викладання в яких ведеться двома або трьома мовами (11 – українсько-румунських, 2 – українсько-російсько-румунських), в яких близько 4 тис. учнів здобувають освіту румунською мовою.

У сфері дошкільної освіти в Україні діє 42 заклади з румунською мовою викладання, у 3 з них викладання ведеться двома мовами (українською й румунською). У таких закладах виховують понад 2 тис. дітей.

Система вищої освіти України також зорієнтована на максимальне задоволення освітніх потреб представників національних меншин, які компактно мешкають у відповідних регіонах нашої держави. Педагогічні кадри для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською

мовою готують Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича й Ужгородський національний університет.

Зокрема, у Чернівецькому національному університеті з 2002/2003 навчального року запроваджено підготовку вчителів математики, фізики, хімії, біології, географії, всесвітньої історії, іноземної мови, трудового навчання, фізичної культури й здоров'я, музики, образотворчого мистецтва для загальноосвітніх навчальних закладів з румунською мовою викладання.

Крім того, відповідно до міжвідомчого Протоколу про співробітництво в галузі освіти між Україною та Румунією, випускники загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою (після здобуття повної загальної середньої освіти) мають право навчатися у вищих навчальних закладах Румунії.

Яка ж ситуація з реалізацією освітніх потреб українців в сусідній країні? В Румунії не існує жодного дитячого садка з виховним процесом українською мовою, не функціонує жодної початкової або середньої школи з викладанням українською мовою, а також не має жодної художньої/музичної школи з викладанням українською мовою.

Натомість діють 1 ліцей з частковим викладанням українською мовою (в якому навчається понад 200 учнів) та 63 навчальних заклади, в яких українська мова (переважно факультативно) викладається як предмет¹¹.

У вищих навчальних закладах Румунії українська мова й література викладається як предмет кафедрою слов'янських мов Університету м. Бухарест, а також кафедрою іноземних мов регіональних університетів (м. Сучава та м. Клуж-Напока). У згаданих ВНЗ українську мову вивчає не більше 60 студентів, і навіть незважаючи на такий стан справ, вона вивчається тільки як друга іноземна.

Вочевидь, подібна ситуація мала б компенсуватися активністю румунської сторони в задоволенні інформаційних потреб українців Румунії. Оцінімо стан справ у цій сфері детальніше.

Україна задовольняє протреби румунської меншини в отриманні інформації рідною мовою через друковані періодичні видання, радіо- й телепрограми. Виключно румунською мовою зареєстровано і виходить 6 друкованих засобів масової інформації, змішаним текстом (румунською та іншими мовами) – 4, паралельними випусками (румунською та іншими мовами) – 4.

Державні телерадіокомпанії Закарпатської та Чернівецької областей забезпечують випуск передач румунською мовою, а також започаткували обмін програмами з регіональними радіостанціями Румунії.

Чернівецька ОДТРК здійснює 120 годин мовлення на рік румунською мовою (16% від загального обсягу). Зокрема, транслюються такі пере-

дачі: «Новини» – 5 хв. (двічі на день), «Панорама Буковини» – 20 хв. (двічі на тиждень), «Будьте з нами» – 55 хв. (двічі на тиждень) та «Діалог дня» – 20 хв. (двічі на місяць).

Закарпатська ОДТРК забезпечує мовлення румунською мовою на рівні 12% від загального обсягу (шляхом трансляції радіопередач «Райдуга Румунії» щотижнево та «Румунські меридіани» щоденно).

У складі Чернівецької ОДТРК діє румунськомовна редакція, що забезпечує річний обсяг мовлення румунською мовою на рівні 180 годин (25% від загального обсягу мовлення) і трансляцію таких телепередач, як «Новини» – 15 хв., двічі на тиждень, «Експрес ТВ» – 45 хв., двічі на тиждень, «Румунське слово» – 30 хв., двічі на тиждень.

Закарпатською ОДТРК в межах 7% від загального обсягу здійснюється телетрансляція таких румунськомовних програм, як «Телекур'єр» (щотижнево) та «Скарбниця» (щотижнево)¹².

При цьому в Румунії не існує жодного українськомовного періодичного видання, яке б фінансувалося на державному або місцевому рівнях відповідними органами влади. Періодичні видання, які публікуються за підтримки Союзу Українців Румунії («Вільне слово», «Наш голос» та «Український вісник» – українською мовою, «Український кур'єр» – румунською мовою), виходять двічі на місяць і не розповсюджуються поштою. На телебаченні Румунії самостійні передачі українською мовою відсутні.

Нарешті, і в питанні задоволення культурних потреб національних української та румунської меншин можемо спостерігати факти непропорційності їх забезпечення.

В Україні функціонує розгалужена мережа закладів культури, метою яких є сприяння збереженню та розвитку історії й традицій румунської національної меншини. Зокрема, діє 63 будинки культури, 6 мистецьких шкіл, 88 публічних і 76 шкільних бібліотек, книжковий фонд яких нараховує понад 110 тис. примірників літератури румунською мовою.

У населених пунктах компактного проживання румун створені й діють 329 самодіяльних колективів, 3 з яких мають звання «народний». За ініціативи громадських організацій та фінансового сприяння органів місцевої влади України на щорічній основі проводяться різноманітні культурні акції, зокрема це стосується організації національних румунських свят.

Рівень забезпечення культурних потреб української меншини характеризується тим, що в Румунії немає жодного українського художнього колективу, функціонування якого фінансувалося б з державного або з місцевих бюджетів. Відсутні будинки культури та бібліотеки української книги. Також немає видавництва, яке б видавало підручники і художню літературу українською мовою.

Подібні факти реального стану справ щодо задоволення потреб української національної меншини в Румунії мають небагато спільного з принципом взаємності двосторонніх відносин і яскраво свідчать на користь політики подвійних стандартів, як такої, що застосовується румунською стороною по відношенню до України в даній сфері.

Отже, можемо визначити ті особливі ознаки, які на сучасному етапі характеризують ситуацію із забезпеченням прав національних меншин між Україною та Румунією, а також позицію власне Румунії з даного питання.

Першою характерною ознакою є спекулювання на питанні забезпечення прав національних меншин з боку Румунії та перекручування фактів щодо реальної кількості румунів, які проживають на території України. Саме таким чином активно використовується гуманітарний фактор для втручання у внутрішні справи сусідньої країни. При цьому політика румунської сторони зорієнтована не стільки на налагодження належного рівня відповідних зв'язків з Україною, скільки на поглиблення «доступу» до її регіонів, де компактно проживає румунська національна меншина (зусилля Румунії спрямовані на уникнення поділу румунської та молдовської меншин в Україні, та наполягання щодо єдності румунської й молдовської мов).

Другою ознакою є те, що ініціатива з даного питання продовжує належати Румунії, яка формує тональність його розгляду, що, в свою чергу, створює однобічне бачення теми становища національних меншин в Україні й Румунії. У цьому зв'язку Україна постійно виступає в ролі суб'єкта, що змушений лише виправдовувати свої дії й власну позицію, наводячи відповідну аргументацію на свою користь. Це в повній мірі стосується й практики Румунії в одноосібному порядку ініціювати розгляд окремих аспектів становища національних меншин та припиняти подібні акції у разі, якщо отримані результати не відповідають її очікуванням або подальша робота є для неї не вигідною (прикладом таких дій може бути одностороннє припинення участі Румунії в роботі Спільної моніторингової комісії за участі експертів ОБСЄ в 2008 році або зрив роботи комітетів Українсько-Румунської Спільної Президентської Комісії в 2009 році).

Третьою ознакою є активне використання в етнонаціональній політиці Румунії принципів духовної єдності та патріотизму. Така політика орієнтована на пошук і підтримку своєрідного прошарку неофіційних лідерів у складі румунських громад в Україні, які є лояльними та керованими в реалізації стратегії країни походження (владні структури Румунії вживають заходів для активного залучення їх до т. зв. «єдиного румунського мовного, культурного та інформаційного простору» з метою перетворення на активний інструмент зовнішньої політики для реалізації відповідних інтересів і цілей).

Нарешті, четверта ознака – цілеспрямовані дії Румунії на інтернаціоналізацію питання з метою уникнення його розгляду на двосторонньому рівні. Відсутність аргументів на свою користь змушує румунську сторону виносити питання про нібито неналежне ставлення України до забезпечення прав національної меншини румунів на рівень міжнародних структур. Це дозволяє Румунії уникати відвертого діалогу з Україною і разом з тим створювати необхідний міжнародний фон щодо цієї проблеми (такий підхід активно реалізується сусідньою державою в рамках діяльності окремих інституційних органів Європейського Союзу і НАТО, членом яких на відміну від Румунії Україна не є).

Враховуючи наведені особливості підходу румунської сторони до врегулювання проблемних аспектів забезпечення прав національних меншин та характер двостороннього діалогу, слід зазначити, що Україна останнім часом робить поступові кроки у напрямку зміни своєї позиції з виключно дипломатичної й захисної на прагматичну. Українській стороні вдається знаходити достойні відповіді на дипломатичні кроки «на випередження», до яких вдається Румунія.

У цьому контексті варто згадати небезпеку щодо інспірування проблеми з наданням подвійного громадянства, яка може бути актуальною для України в середньостроковій перспективі. Підставою для такого занепокоєння може бути нещодавня ситуація з погіршенням відносин між Республікою Молдова та Румунією, спричиненим численними фактами масової видачі останньою паспортів громадянам республіки.

Так, Румунія підтвердила намір надати громадянство одному мільйону жителів Республіки Молдова. Незважаючи на протести, які були висловлені високопосадовцями Республіки Молдова, румунська сторона «прагне довести цифру надання громадянства до приблизно 1 тис. осіб на тиждень найпізніше до 2010 року»¹³. Румунія не вбачає в таких кроках жодного порушення європейського законодавства, і ніхто не вимагав від неї відмовитися від такого плану¹⁴.

Стурбованість має викликати й інформація про масовий характер надання Румунією паспортів громадянам України (зокрема в Чернівецькій області, де проживає найчисельніша громада румунів). Хоча ще в 2008 році Румунія безпідставно поширювала звинувачення про нібито численну кількість прихильників ідеї приєднання Придністров'я до України, а посол Румунії в Україні Т. Лауренцу-Христя заперечував факт масової видачі румунських паспортів громадянам України, однак пізніше, зважаючи на підвищену увагу до цієї проблеми, було зафіксовано припинення відповідної активності та зміну позиції Румунії – мова вже йшла про поодинокі факти відмовлення громадянства для тих осіб, які втратили його «через різні історичні причини»¹⁵.

Зважаючи на значний резонанс цієї проблеми, відповідна реакція на факти видачі Румунією паспортів громадянам України прозвучала на рівні керівництва нашої держави. Як заявив Президент В. Ющенко, українська сторона негативно ставиться до видачі румунських паспортів громадянам України і водночас виступає за «формування відповідного комітету в рамках Європейської комісії для того, щоб розглянути наслідки рішення румунської сторони, дати їм оцінку і проаналізувати, наскільки вони відповідають духу добросусідства»¹⁶.

Зі свого боку Україна, яка неодноразово демонструвала готовність до конструктивного діалогу і відкритості в питанні забезпечення прав національних меншин, продовжує докладати необхідних зусиль для виконання зобов'язань щодо забезпечення прав не лише румунської меншини, але й інших етнічних меншин, що мешкають на її території.

Враховуючи ситуацію, що наразі склалася між Україною та Румунією в питанні забезпечення прав національних меншин, українська сторона, продовжуючи діяти у повній відповідності з дійсними нормами внутрішньодержавного та міжнародного законодавства, має зайняти активну позицію, яка, зокрема, враховуватиме наступне:

– продовження реалізації принципів етнонаціональної політики та оперування виключно фактами про вжиті заходи у цій сфері (демонстрація конкретних результатів у забезпеченні прав національних менш або їхня відсутність мають набагато більше значення, ніж численні емоційні заяви й закиди, які не підкріплені реальними цифрами);

– вжиття заходів щодо популяризації діяльності України в сфері етнонаціональної політики з метою формування громадської думки в контексті захисту інтересів Української держави (шляхом цілеспрямованого поширення об'єктивної й неупередженої інформації про політику в сфері забезпечення прав етнічних меншин, включно з румунською, на території України);

– забезпечення ефективної та взаємовигідної співпраці відповідних інституцій державного та регіонального рівнів, що опікуються правами національних меншин, з представниками національних меншин, які компактно проживають на території певної області, району, селища тощо (взаємність має полягати, з одного боку, в забезпеченні Україною потреб національних меншин на місцях та, з іншого, у досягненні адекватної й конструктивної реакції етнічних громад та об'єднань з числа нацменшин, їх належна співпраця з державними органами);

– позбавлення ілюзій щодо активної підтримки Румунією європейських та євроатлантичних інтеграційних прагнень України та, відповідно, встановлення дієвого та зрозумілого діалогу з Європейським Союзом й Північноатлантичним альянсом (тези про можливе використання зусиль Румунії для просування ідеї інтеграції до ЄС та НАТО мають бути замінені прагматичним підходом до вирішення двосторонніх проблем і активною співпрацею України з усіма державами-членами цих організацій).

Крім того, незважаючи на відому непоступливість і принциповість Румунії щодо чутливих питань двостороннього співробітництва, до яких належить і питання забезпечення прав національних меншин, українська сторона має наполегливо, з використанням усіх загальноприйнятих механізмів, просувати ідею взаємної відповідальності за вирішення цього непростого питання.

Обидві країни мають вживати необхідних заходів для уникнення політизації питання щодо належного і в повному обсязі забезпечення культурних, освітніх, інформаційних та інших потреб осіб, які належать до національних меншин. Важливим у цьому зв'язку може бути поєднання зусиль регіональних органів влади України та місцевих органів влади Румунії для забезпечення, зокрема, вільного доступу до отримання освіти рідною мовою для українців Румунії й румунів України, а також задоволення інших потреб.

ПОСИЛАННЯ

(Endnotes)

¹ «Декларация о правах лиц, принадлежащих к национальным или этническим, религиозным и языковым меньшинствам», принята Резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН от 18.12.1992 г. № 47/135 [електронний ресурс] / Организация объединенных наций // режим доступу до документа – www.un.org.

² «Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року» [електронний ресурс] / Всеукраїнський перепис населення 2001 // режим доступу до документа – www.ukrcensus.gov.ua.

³ Закон України «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 року, введений в дію Постановою Верховної Ради України № 2495-XII від 25.06.1992р. [електронний ресурс] / Законодавство України // режим доступу до документа – <http://zakon.rada.gov.ua>.

⁴ Конституція України від 28.06.1996 року [електронний ресурс] / Законодавство України // режим доступу до документа – <http://zakon.rada.gov.ua>.

⁵ Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією від 2 червня 1997 року, ратифікований Законом України № 474/97-ВР від 17.07.1997р. [електронний ресурс] / Законодав-

- ство України // режим доступу до документа – <http://zakon.rada.gov.ua>.
- ⁶ «Băescu: Sperăm să meliorăm situația Românilor din Ucraina după discuții cu Kievul» [електронний ресурс] / Mediafax România // режим доступу до документа – www.mediafax.ro.
- ⁷ «Băescu: Ucraina are obligația de a respecta drepturile minorităților» [електронний ресурс] / Mediafax România // режим доступу до документа – www.mediafax.ro.
- ⁸ Constituția României. – Editura Steaua Nordului, Constanța, 2008.
- ⁹ М. Костинян «Румунські паспорти та «румунське» питання – цифри, факти, аналітика: всебічний огляд» [електронний ресурс] / Буковина online // режим доступу до документа – www.bukovinaonline.com.
- ¹⁰ В. Власенко. Добросусідство будеється обома сусідами // Урядовий кур'єр, № 164 (4068), 9 вересня 2009 року.
- ¹¹ Т. Пилипенко «Окремі аспекти українсько-румунських відносин в сучасних умовах» [електронний ресурс] / Форум націй. Газета Конгресу національних громад України // режим доступу до документа – www.forumn.kiev.ua.
- ¹² Двосторонні відносини України та Румунії [електронний ресурс] / Посольство України в Румунії // режим доступу до документа – www.mfa.gov.ua.
- ¹³ «Президент Румунії має намір прискорити процес видачі паспортів молдаванам» [електронний ресурс] / Новинар // режим доступу до документа – www.novinar.com.ua.
- ¹⁴ І. Слісаренко. Вокальне безсилля // День, № 91, 2 червня 2009 року.
- ¹⁵ А. Ростов Опасные связи! Не отдадим ни пяди? // CN-Столичные новости, 28 квітня 2009 року.
- ¹⁶ «Ющенко хоче, щоб Європа розібралася з видачею Румунією паспортів українцям» [електронний ресурс] / Новини України // режим доступу до документа – www.proua.com.

Sklyar A. The questions of ensuring the rights of national minorities as an example of asymmetric relations in bilateral relations between Ukraine and Romania / Diplomatic Academy of Ukraine, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

Ensuring the rights of national minorities relates to the list of important topics in the Ukraine – Romania agenda. Currently, it is the most sensitive issue of their bilateral relations.

Adequate guaranteeing of cultural, educational, informational and other needs of ethnic minorities is to be reached via mutual efforts of the both states. However, there is an asymmetry between Ukraine and Romania in the question of ensuring rights of national minorities, which reveals inappropriate implementing the obligations from the Romanian side.

The article represents the analysis of statistical data on ensuring Ukrainian national minority's rights in Romania and Romanian national minority's rights in Ukraine, as well as reflects the most typical features of a current status of the relevant Ukraine-Romania relations.

Key words: national minorities, Romanian minority, Ukrainians of Romania, Ukrainian language.

Скляр А. В. Вопросы обеспечения прав национальных меньшинств как пример асимметричности отношений в двусторонних отношениях между Украиной и Румынией / Дипломатическая академия Украины при Министерстве иностранных дел Украины.

Обеспечение прав национальных меньшинств относится к перечню актуальных тем повестки дня украинско-румынских отношений и на нынешнем этапе является наиболее чувствительным вопросом в контексте взаимосвязей двух государств.

Адекватное обеспечение культурных, образовательных, информационных и других потребностей этнических меньшинств должно достигаться благодаря двухсторонним усилиям. Однако сейчас между Украиной и Румынией существует асимметрия по линии гарантирования прав национальных меньшинств, которая проявляется в ненадлежащем выполнении румынской стороной своих обязательств. В статье проанализированы статистические данные, свидетельствующие об обеспечении прав украинского национального меньшинства в Румынии и румынского национального меньшинства в Украине, а также определены наиболее характерные черты современного состояния отношений между соседними странами в этом вопросе.

Ключевые слова: национальные меньшинства, румынское меньшинство, украинцы Румынии, украинский язык.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.2009
Прийнята до друку 05.10.2009